

Při ostatních způsobech nabývacích, v hlavě třetí od. II. o. o. z. vypočtených, nelze mluvit o nabytí akcesí.

Accessio possessionis viz Vydržení.

Addictio in diem (prodej s výhradou lepšího kupce) jest vedlejší úmluva ku tržové smlouvě připojená, kterouž prodáváč sobě vyhrazuje právo smlouvu zrušiti, najde-li v ustanovené lhůtě kupce lepšího. (§ 1083. o. o. z.). Při tom třeba uvážiti:

1. Okolnost, byla-li věc prodaná odevzdána čili nic. Nebyla-li věc odevzdána, jest považovati, že smlouva pod výminkou odkládací, byla-li však věc odevzdána, že pod výminkou rozvazovací učiněna byla. V tomto případě nabývá kupec ihned vlastnictví věci, jehož trvání ovšem závisí na splnění neb nesplnění výminky. (§ 1084. o. o. z.)

2. Co se lhůty týče, ve které prodáváč ke svému právu se hlásiti může, platí ustanovení § 1082. o. o. z., pak-li strany smlouvou jinou lhůtu neustanovily (§ 1084. o. o. z.). Dle toho má pak prodáváč své právo k platnosti přivesti při věcech movitých ve třech dnech, při nemovitých v době jednoho roku.

3. Zda nový kupec »lepší« jest nežli kupec dřívější, posuzuje prodáváč. »Lepším« kupcem nelze vždy pokládati toho, kdo větší cenu tržovou nabídne, nýbrž pojem »lepšího kupce« nutno rozšířiti i na případy, kdy nový kupec stejnou cenu nabízí, však prodáváči kromě toho různé výhody poskytuje, ku př.: hotové placení, jistotu za cenu tržovou, bezodkladné nebo pozdější odevzdání věci.

4. Co se týče užiteků, jež kupec z věci koupené nabyt a užiteků, jež prodáváči za tu dobu z ceny tržové připadly, nepřislují stranám žádných nároků. (§ 1085. o. o. z.).

5. Vynaložil-li kupec na věc koupenou náklad jakýsi, anebo byla-li věc ta ve lhůtě ustanovené poškozena, pokládá se kupec za držitele bezelstného, poněvadž držení koupené věci řádným způsobem nabyt, a přísluší mu proto nárok na náhradu nákladu užitečného, t. j. takového, jehož účelem jest rozmnožení trvalých požitků. (§ 331. o. o. z.); náklad na okrášení neb ozdobení věci jest povinen prodáváč kupci nahraditi, jen pokud jím obecná cena věci zvýšena byla (§ 332. o. o. z.).

6. Naproti tomu nelze za to míti, že kupec, který ač za bezelstného držitele se pokládá, by měl právo dle § 329. o. o. z. věci, kterou v držení má, beze vší zodpovědnosti libovolně užívati, ji úplně spotřebovati, nebo zničiti; neboť třeba že zákon kupce takového za bezelstného držitele považuje, přece musí kupec stále na paměti míti, že věci té nabyt jenom pod výminkou rozvazovací a že po dobu, ve které prodáváč má právo voliti jiného, lepšího kupce, musí podstaty věci té šetřiti a také toho dbáti má, aby věc prodáváči ve stavu dobrém po případě zase mohl vrátiti.

7. Přihlásí-li se lepší kupec a první kupec učiní tutéž aneb i výhodnější nabídku než kupec druhý, záleží na prodáváči, kterému z nich dá přednost (§ 1085. o. o. z.)

Adjunkti viz Soudci.

Adjutum viz Auskultanti.

Adopce viz Přijetí dítky za vlastní.

Advokáti. I. Všeobecný soudní řád ve hlavě 38. v §§ 410.—429. obsahuje ustanovení o právech a povinnostech advokátů, kterážto ustanovení byla částečně již provisorním advokátským řádem dne 16. srpna 1849

č. 364 ř. z. vydaným změněna; jmenovitě §§ 410. a 411. všeob. soud. řádu, které jednají o připuštění advokátů a o průkazech způsobilosti jich, byly provisorním řádem advokátským z r. 1849 zrušeny. Jakkoli až dosud, co se týče usídlení se advokáta, přísně dodržován byl numerus clausus, jenž v tom záležel, že se mohl v jednotlivých soudních okresích jen přesně určený počet advokátů usaditi, bylo od této zásady již v provisorním advokátském řádu z r. 1849 upuštěno.

Zákonem ze dne 6. července 1868 č. 96 ř. z., kterým v platnost uváděn byl nynější advokátský řád, byl numerus clausus úplně zrušen a svobodné provozování advokacie za následujících ustanovení zavedeno:

II. Podmínky provozování advokacie jsou:

1. Především výkazati jest jisté náležitosti (právo domovské, svéprávnost, dokončená studia právnicko-politická, dosažení doktorátu), vyjímaje případ, že by chtěl rada sborového soudu, který po pět let hlasuje, advokacie dosáhnouti, sedmiletá praxe, ve kteréž nejméně jednoroční praxe u sborového soudu a tříletá praxe u advokáta po dosažení doktorátu obsažena býti musí, a s dobrým prospěchem odbytá zkouška advokátní, potvrzení soudu a advokátní komory o odbyté praxi, vykonání přísahy a oznámení sídla, místa, kde bude advokát advokacii provozovati (§§ 1—7. adv. ř.). Připuštění ku vykonání přísahy a zanesení do listiny advokátské nemůže býti odepřeno tomu, jenž soudní praxi za příčinou činné služby vojenské musil přerušiti, ježto není pochybnosti, že právní praktikanti náležejí mezi soukromé státní služebníky v § 1. zákona ze dne 22. června 1878 č. 59 ř. z. označené, poněvadž právní praktikanti činí též předepsaný slib a na roveň auskultantům postaveni jsou. (Výnos ze dne 28. prosince 1888 čís. 14962).

2. Advokát má právo zastupovati strany ve všech královstvích a zemích na říšské radě zastoupených (§ 10. adv. ř.).

3. Advokát má právo, vymíniti sobě určitou odměnu (§§ 16., 17. a 18. adv. ř.). Advokát jest dále oprávněn, sraziti sobě z hotových peněz. jež ho na účet jeho strany dojdou, své výlohy a svou odměnu (§ 19. adv. ř.) a má též právo, byla-li pravost a výše pohledávky jeho popírána, hotové peníze pro stranu došlé k soudu složit; k obnosu tomuto k soudu složenému přísluší mu zákonné zástavní právo (§ 19., 3. a 4. odst. adv. ř.). Zákonem ze dne 16. března 1890 č. 58 ř. z. byla zavedena sazba pro odměnu advokátů; nicméně má však advokát právo, odměnu libovolně si vyjednati a rovněž soudci přísluší právo, prozkoumati potřebu a účelnost jednotlivých výkonů advokátových (§ 1. odst. 2. adv. ř.). Co se týče advokátské odměny, naskytají se následovní důležité otázky:

a) Není-li určitá odměna smluvna, nastává otázka, zda-li může upravení se strany soudu ve smyslu dvorního dekretu ze dne 4. října 1833 č. 2633 sb. z. s., vzhledem k vydané sazbě míti místo. Právem se uznává, že dle § 17. advokátního řádu, není-li nic jiného umluveno, odměna za vynaložený čas a práci — pokud možno — ustanoví se dle sazby a že až do zavedení sazby této mají platiti o odměně advokátské, není-li nic jinak umluveno, pravidla o námezdní smlouvě platící. Z ustanovení tohoto lze dovozovati, že by nebylo potřebí soudního upravení od toho času, kdy nový advokátský řád vydán byl, ježto ustanovení o smlouvě námezdní by též pro práce advokáta platiti měla, než stanovením sazby pozbyl cit. dv. dekret dle znění § 17. adv. ř. na jisto platnosti. Připomenouti však dlužno,

že sazba obsahuje předpisy o odměně advokáta jen pokud se tato sazbou stanoviti dá, a že vztahuje se skoro výhradně na běžné práce, kdežto jiné velké a důležité obory činnosti advokátů, jako sporné spisy, složité žaloby, smlouvy atd. v sazbě zůstaly nepovšimnuty. Již okolnost tato nasvědčuje tomu, že se může až posud uvedeného dvorního dekretu aspoň při všech pracích advokátských použiti, které v sazbě uvedeny nejsou. Téžtoho náhledu jest též panující prakse.

b) Advokáta nemůže strana přinutiti, aby svůj palmární účet soudcem upravit dal, nýbrž má jen právo, buď žádati ve smyslu § 19. adv. ř. za intervenci výboru advokátní komory anebo žalovati advokáta na složení účtu. Protizákonným bylo by, kdyby palmární účet soud na žádost strany upravil, ježto dle dvorního dekretu ze dne 4. října 1833 č. 2633 sb. z. s. má liquidace nároků advokátových jen na žádost advokáta a nikoli na žádost klienta místa míti, ježto soud práva nemá zasahovati do úkolů, jež dle § 19. adv. ř. výboru advokátní komory přísluší. (Roz. kass. dv. ze dne 12. ledna 1886 č. 263 a výnos ze dne 16. října 1888 č. 12092).

c) Advokátu však přísluší právo dáti si svůj účet soudem upravit a to jak v řízení sporném, tak i v záležitostech nesporných, ježto ani § 425. o. ř. s., ani dv. dekret ze dne 4. října 1833 č. 2633 sb. z. s. neomezují soudní upravení advokátských odměn jen na řízení sporné (roz. kass. dv. ze dne 10. ledna 1890 č. 14736 a 1899).

d) Okolnost, že advokát nebyl stranou, kterou má zastupovati, nýbrž jejím advokátem jako jeho náměstek splnomocněn, není nijak na závalu platnosti dvorního dekretu ze dne 4. října 1833, ježto, jak ze všeobecného pojmu výše uvedeného zákonného předpisu a zásady rychlého stanovení útrat vysvítá, nelze činiti rozdíl mezi advokátem, kterého strana sama splnomocnila a advokátem, jehož advokát stranou zmocněný splnomocnil, protože advokát stranou zmocněný oproti substitutu svému na základě plné moci za stranu ve smyslu zákona považován býti musí a dekret výše cit. vztahuje se patrně jen k osobě zástupcově a nikterak k osobě zastupovaného. (Nález pl. ze dne 12. července 1892, č. 7842).

e) Advokát není toliko oprávněn, nýbrž i povinnován, peníze na účet jeho strany došlé v případě, že by účet jeho schválen nebyl, složit k soudu, žádá-li strana výplatu došlých peněz nebo přebytku, poněvadž má advokát palmární pohledávání, kteréž strana popírá, dokázati a pokud se tak nestane, může býti ke složení peněz pro stranu došlých přidržen. (Rozh. kass. dv. ze dne 3. června 1890, č. 6027).

4. Advokát má právo, měniti své sídlo (§ 21. adv. ř.). Zásada volného stěhování advokátů jest znakem neodvislosti advokátního stavu, kterážto zásada by však jen potud omezena býti mohla, pokud by toho zřetel ke stranám v sídle jeho bydlícím vyžadoval. Výbor dotyčné advokátní komory má ihned ministerstvu práv sděliti, oznámí-li advokát výboru advokátní komory, že přesídlí nebo že již byl přesídlil nebo oznámí-li, že ze zamýšleného přesídlení sešlo, (výnos min. práv ze dne 26. května 1884 č. 16600 ex 1883).

5. Advokát jest povinen, zachovati věci jemu svěřené v tajnosti (§ 9. adv. ř.). Povinnost mlčenlivosti vztahuje se i k věcem z povinnosti úřední advokátu přiděleným; advokát může tedy o okolnostech, kteréž v tajnosti zachovati má, svědectví odepřít, a sice beze všeho omezení,

poněvadž advokátu jest uložena mlčenlivost ohledně všech záležitostí druhu jakéhokoliv (rozh. kass. dv. ze dne 3. prosince 1886, č. 12306).

6. Advokát jest povinen zastupovati bezplatně co zástupce chudých ve sporech soukromoprávních a co obhájce ex offio při věcech trestních (§ 16. 3. odst. adv. ř.). V případech však, ve kterých strana dle zákona advokátem zastupována býti nemusí, není advokát povinen, zastupování zdarma převzít (§ 16. 2. odst. adv. ř.). Z toho patrno, že při nárocích, jež se na venkově k platnosti přivádějí, zástupce chudých potřebí není, protože v řízení ústním strana advokátem zastupována býti nemusí (výnos ze dne 16. prosince 1890 č. 14309.)

7. Advokátské komory mají za účel hájiti všeobecné zájmy stavu advokátského. V obor působnosti advokátních komor spadá mimo správu záležitostí vnitřních (volbu výboru, vyřizování běžných záležitostí a rozpočet komory) (§ 27. a), b), c) a d) adv. ř.) též navrhování zákonů, podávání dobrodů o osnovách zákonních, zprávy o stavu soudnictví (§ 27. lit. c) adv. ř.), vedení listiny advokátů a kandidátů advokátních (§ 28. a) a b) adv. ř.), rozhodování sporů týkajících se honoráře advokátova (§ 28. lit. f) a § 19. adv. ř.), intervence mezi jednotlivými členy komory co se povinnosti úřední týče, ustanovování náměstka zemřelému, onemocnělému nebo nepřítomnému advokátovi (§ 25. ad 1. adv. ř.), jmenování bezplatného zástupce (§ 16. a § 28. ad 1. adv. ř.).

8. Poměr mezi advokátem a stranou. Sem náleží povinnost zastupovati stranu s pílí, věrností a svědomitostí (§ 9. adv. ř.), způsob sepsání species facti (§ 414. s. ř.), uschovávání případně vrácení listin (§ 12. adv. ř.), právo k substituci (§ 14. a 15. adv. ř.), nárok na udělení plné moci, odvolání plnomoci (§ 17. a 19. adv. ř.) a výpověď plné moci (§ 11. adv. ř.); plná moc (listina o tom) advokátu udělená jest jeho vlastnictvím a nesmí bez jeho svolení straně ze soudních spisů vydána býti (rozh. kass. dv. ze dne 3. ledna 1890 č. 14690 ex 1889); advokát má právo žádati na straně odměnu za své práce (§§ 17. a 19. adv. ř.).

9. Moc disciplinární nad advokáty a kandidáty advokacie má se vykonávati orgány stavu advokátského (§ 33. 2. odst., viz Řízení disciplinární).

10. Stav advokátský jest o'd soudů nezávislý (§ 33. 1. odst. adv. ř.). Tato zásada však jest omezena; nehledě ke dv. dekretu ze dne 4. října 1833, dle kteréhož přísluší soudu upravovati účet advokátův, stávají ještě následující ustanovení, kteráž neodvislost stavu advokátského omezují a sice právo soudce:

a) Prohlásiti advokáta za zbavena nároku na zaplacení hotových výloh a odměny jeho, jsou-li tyto popírány a odsouditi jej, aby vrátil straně to, co mu byla na účet palmarní zaplatila, pakli advokát útraty sporu zapomněl účtovat. (Rozh. ze dne 14. června 1784 č. 306. sb. z. s. lit. e), f);

b) posuzovati práci advokáta dle skutečné zásluhy (§§ 426., 427. o. s. ř.);

c) rozhodnouti, které náklady byly potřebny, a jak dalece jsou odročování stání, prodlužování lhůt a množství čistopisů oprávněnými (§ 24., 2. odst. zák. ze dne 16. května 1874 č. 69. ř. z.);

d) advokáta zastupování zbaviti, osobní předvolání stran naříditi a tyto

v nepřítomnosti advokátově vyslechnouti (§ 8. dv. dekr. ze dne 24. října 1845 sb. z. s. č. 906).

11. Advokátem přestává býti: Kdo ztratil právo domovské aneb svéprávnost (§ 34. ad e) adv. ř.), vzal-li na se úřad státní neb notářství, anebo takové zaměstnání, které by se s vážností stavu advokátského nersrovnávalo (§ 34. ad b), § 20. adv. ř.), byl-li odsouzen trestním soudem (§ 34. ad c) adv. ř.), disciplinárním nálezem, kterýmž se advokát provozování praxe pro vždy zbavuje, a konečně vzdáním se advokátství advokátem samým (§ 34. ad d) adv. ř.).

III. Co se tkne postavení advokátova v novém soudním řádu. (zákon ze dne 1. srpna 1895 č. 113. ř. z.), který však dosud účinkovati nepočal, platí následující zásady:

1. Zastupování *ex offio* omezeno jest pouze na spory, kteréž dle zákona pouze advokáty vedeny býti mohou (*Anwaltsprocess*). Naskytne-li se ve sporu jiném potřeba právního zastoupení, může se toto buď úředníku státního zastupitelství neb úředníku soudnímu svěřiti právě tak jako při obhajování ve věcech trestních (§ 43. tr. ř., § 64. č. 4. zák. ze dne 1. srpna 1895 č. 113. ř. z.).

2. Moc disciplinární soudu vůči advokátovi nesahá dále nežli v platném trestním řízení. V § 200. cit. z. bylo postavení plnomocníka strany sporné k soudu upraveno obdobně dle § 236. tr. ř.

3. Důležitými jsou však tato nová ustanovení:

a) Jsou-li obě strany advokátem zastoupeny, mohou soudní vyřízení stranám tím způsobem doručována býti, že advokát strany zakročující spis, který druhé straně doručen býti má, sám advokátu jejímu poslem, aneb poštou pošle. Dotyčný spis budiž v tomto případě advokátu soudem zaslán, by ho proti potvrzení advokátu strany druhé doručil. Za důkaz, že spis doručen byl, stačí písemné stvrzení, podpisem advokáta a dnem doručení opatřené. Veškerá oznámení a zprávy o doručení soudu činěná, kteráž jindy soudním sluhům příslušela, obstarává advokát strany zakročující (§ 112.).

b) Advokát má na vůli prvopisy listin z ruky do ruky proti potvrzení zapůjčiti. Nevrátí-li advokát listiny jemu vydané v umluvené lhůtě a není-li žádné úmluvy ve třech dnech po obdržení její, budiž — k návrhu proti-strany — po předchozím písemném aneb ústním dotazu k bezodkladnému navrácení nálezem přidržen. Nález takový lze ihned vykonati (§ 83.).

c) Advokát může odepřítí svědectví ohledně toho, co jemu jako zástupci stranou svěřeno bylo (§ 321., 4.). — Toto nové ustanovení má původ svůj v § 9. odst. 2. adv. řádu, kdež se praví, že řád soudní má určiti, pokud advokát ohledně věcí jemu jako zástupci svěřených má býti povinnosti svědecké sprostěn.

d) Advokáti jsou oprávněni zastupovati strany před rozhodčími soudy bursovními (čl. XX. úvod. zák. ze dne 1. srpna 1895 č. 112. ř. z.).

IV. Jakkoliv platí všeobecně zásada, že každá svéprávná osoba má způsobilost státi k soudu, t. j. právo nároky své samostatně u soudu k platnosti přiváděti a s druhé strany oproti nárokům jiných samostatně se brániti jsou přece jisté případy, ve kterých jest zastupování strany advokátem aneb jeho spolupůsobení zákonem nařízeno.

1. V řízení písemném může soud jen tehdy sporný spis přijmouti, je-li advokátem podepsán, pakli totiž v sídle soudu aspoň dvě ad-

vokátů jest. V místech, kde advokátů není, projednávají se pře ústně; řízení písemné může míti místo jen tehda, jsou-li strany schopny, aby samy sporný spis si sepsaly (dv. dekr. ze dne 4. září 1818, sb. z. s. č. 1494.).

2. Žalobu písemnou jakož i podání v řízení ústním podati lze u soudu bez podpisu advokátova jen v těch místech, kde není žádný neb jen jediný advokát, pročez na všech místech, kde se nacházejí nejméně 2 advokáti, musí býti podání ve věcech sporných vůbec opatřena podpisem advokáta (nař. min. spravedl. ze dne 5. července 1859 č. 122. ř. z.). Písemná stížnost revisní může i v místech, kde žádného advokáta není, soudem býti vrácena straně s doložením, aby ji buď ústně u soudu podala, neb podpisem advokátovým opatřila (rozh. ze dne 12. února 1868 č. 1374. Sb. č. 2996.). I rekursy v ústním řízení mají býti podepsány advokátem (rozh. ze dne 4. září 1883 č. 10288. Sb. 9549.).

3. Žádosti exekuční musí býti ve hlavních městech ve všech případech, ve kterých exekvent v předcházejícím písemném nebo ústním řízení advokátem zastupován byl, podepsány advokátem, jsou-li podány písemně (dv. dekr. ze dne 30. března 1842 sb. z. s. č. 603.), rovněž i žádosti exekuční, mající za základ notářský spis (rozh. ze dne 18. prosince 1888, č. 13216. Sb. 12476.).

4. V řízení stručném jest sporným stranám dáno na vůli, chtějí-li advokátem zastoupeny býti čili nic; soud má však právo, osoby jež obtěžují svévolným obnovováním žalob a žádostí již jednou vyřízených, nebo které se neslušně před soudem chovají aneb nejsou s to srozumitelně vyložití své záležitosti právní, z jednání vyloučiti a je vyzvati, aby se daly zastoupiti advokátem (§ 8. struč. ř.). Vyjímaje žaloby musejí všechna podání písemná, ve sporu stručném, jakož i podání v řízení exekučním advokátem podepsána býti, nebyla-li žadatelem samým sepsána (§ 10. struč. ř.). Předpisy tyto platí i tehda, není-li v místě soudu dvě advokátů (rozh. ze dne 10. dubna 1889, č. 4155., časop. »Gerichtszeitung« r. 1889 č. 27.). Notáři nemohou vyjma žalob na místě strany písemná podání činiti (rozh. ze dne 8. května 1889, č. 5459, časop. »Gerichtszeitung« r. 1889 č. 39.).

5. Veškerá písemná podání v řízení směnečném, i když jsou podána stranou mimo sídlo soudu bydlící, kromě námitek proti platebnímu rozkazu, podepsána buďtež advokátem (nař. ze dne 5. července 1859 č. 122 ř. z.).

6. V řízení ve věcech nepatrných musí býti zmateční stížnosti jakož i rekursy podpisem advokátovým opatřeny. (§§ 79., 84. ř. v. v. nep.)

7. Stížnosti na říšský soud pro zkrácení práv politických, dle ústavy každému státnímu občanu příslušících, musejí býti rovněž opatřeny podpisem advokátovým (§ 17. zákona ze dne 18. dubna 1869, č. 44 ř. z.).

8. Stížnosti na správní soudní dvůr podané, rovněž podpisem advokátovým opatřeny býti musejí (§ 18. zákona ze dne 22. října 1875, ř. z. č. 36 ai 1876).

9. Návrhy stran ohledně rozhodnutí sporů o příslušnost jednak mezi soudy a úřady správními (§ 14. zákona ze dne 18. dubna 1869, č. 44 ř. z.), jednak mezi soudy a správním soudním dvorem jakož i mezi tímto a říšským soudem musejí býti podepsány advokátem (zákon ze dne 22. října 1875 č. 37 ř. z. r. 1876).

10. A rovněž žaloby na neplatnost rozhodnutí rozhodčího soudu bursovního (§ 6. zákona ze dne 1. dubna 1875 č. 67).

Tyto předpisy však neplatí pro advokáta, nastupuje-li ve vlastní věci, i v případě tom, když byl advokát zbaven práva advokacii provozovati, pokud ovšem soud neuzná za dobré z důležitých příčin sesazeného advokáta z řízení vyloučiti (dv. dekr. ze dne 22. ledna 1875 č. 862; rozh. ze dne 22. května 1889, časopis »Juristische Blätter« 1889 č. 25), jakož i ne pro ty, kdož jsou zkoušeni pro stav soudcovský neb advokátský (dv. dekr. ze dne 29. ledna 1813, č. 1028).

Nový soudní řád (který účinkovati posud nepočal) nařizuje přivzeti advokáta pro všechny spory u dvorů soudních prvé i vyšší instance vedených, při čemž výjimku činí při sporech manželských a sporných řízeních která se před soudem dožádaným nebo před přednostou soudu neb předsedajícím senatu odbývají; rovněž nemusí býti strana zastoupena advokátem při jednáních a prohlášeních v kanceláři soudní předsevzatých (§ 27. zák. ze dne 1. srpna 1895 č. 113 ř. z.). Ve sporech, jichž předmět obnos 500 zl. r. č. přesahuje, může stranu pouze advokát zastupovati, je-li aspoň dvě advokátův v sídle soudu (§ 29. jmen. z.). Byla-li podána žaloba neb odpověď ve sporu, kde zastoupení strany advokátem zákon předpisuje, má předsedající senátu taková podání straně vrátiti, nezvolí-li si tato ve lhůtě ustanovené advokáta sama (§ 37. jmen. z.).

Aerar viz Fiskus.

Affinita viz Sešvagření.

Akcept viz Směnka.

Akcionář viz Společnost akciová.

Alimentace čili výživa. I. Pojem. A. znamená buď nárok neb povinnost, mající za předmět výživu jisté osoby. Pojem výživy zahrnuje v sobě potravu, oděv, obydlí a ostatní potřeby, jakož i potřebné vyučování. To vše rozumí se též vychováním (§ 672. o. o. z.), pokud výživa v něm zahrnuta býti má.

II. Druhy. Alimentace má místo:

1. V právu manželském. Manžel jest povinen manželce výživu slušnou, jmění svému přiměřenou, poskytovat (§ 91. o. o. z.). Tato povinnost nevztahuje se však na případ, pak-li manželka bez důležité příčiny manžela opustí. (Rozh. nejv. s. ze dne 12. května 1863, Gl. U. 1712). Manžel jest však povinen poskytovat manželce výživu, zavedl-li sám důvodnou příčinu k odchodu jejímu (Rozh. ze dne 12. prosince 1878, 29. října 1879 Gl. U. 7251 a časopis »Gerichtszeitung« r. 1881, 54), neb přinutil-li ji k tomu aneb zdráhá-li se, ji k sobě přijmouti. (Rozh. ze dne 5. června 1868 Gl. U. 3076). Manželka, již manžel opustil, může ihned výživu žádati (Gl. U. 1896, 2148, 16683), kteréžto právo též manželce, jež dosud soudně rozvedena nebyla, přísluší, ač je-li hotova plniti své povinnosti a muž jí v tom brání. (Rozh. ze dne 10. října 1866, Gl. U. 2635). Nemůže však nárok ten činiti, jakmile manžel ji požádá, aby se k němu vrátila. (Rozh. ze dne 24. března 1868 Gl. U. 3021). Vzejde-li spor o alimentaci manželky, jež od manžela odloučena jest, tu nepomíne pouhým projevem ochoty na straně manželově, manželčin nárok alimentací, pokud tato odloučena jest a buď dobrovolně nebo s přinucením se k manželovi nevrátí. (Rozh. ze dne 10. března 1869, Gl. U. 3335). Manželka, která vlastní vinou rozvedena byla, nemůže ani dočasné alimentace požadovati,